

та обсягом прав і свобод [4].

Отже, конституційний принцип рівності людини і громадянина слід розглядати як гарантування кожному члену суспільства, незважаючи на будь-які його індивідуальні ознаки (за винятком обставин, передбачених Конституцією і законодавством), однакових можливостей для реалізації конституційних прав і свобод, покладення на осіб, які перебувають в однаковому правовому становищі, рівних обов'язків, а також забезпечення рівності всіх перед законом і судом.

Бібліографічні посилання:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Конституційне право України : Підручник для студентів ВНЗ / За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 544 с
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна А.П. щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України № 9-рп/2012 від 12.04.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Таранець Д.О., курсант

Науковий керівник –

к.ю.н., доц. **Завгородній В.А.**,

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ ТА ЙОГО СПІВВІДНОШЕННЯ З РЕЛІГІЙНИМИ НОРМАМИ І НОРМАМИ МОРАЛІ

В наш час людина намагається урізноманітнити своє життя та спробувати щось нове. Четверте покоління прав людини, як каталог прав ХХІ століття, набуває все більшої популярності, однак зумовлює глобальну дискусію на предмет того чи потрібні такі права людини, і чи вони не призведуть до занепаду людства.

Розглядаючи навіть окреме право на евтаназію, виникає логічне запитання: «Чи потрібна воно?». Адже, з одного боку, є люди з невиліковними хворобами, які вважають, що жити далі немає сенсу, з іншого – є ті, що навпаки чіпляються за будь-яку єдину можливість жити якомога довше. Розглядаючи це право важливим є розуміння того, як його сприймає українське суспільство, чи не суперечать такі дії релігійним нормам та законам держави.

Сьогодні можна споглядати різні підходи до визначення поняття «евтаназія». Однак більшість вчених приходять до висновку, що це всяка дія, спрямована на те, щоб покласти кінець життю особистості, йдучи назустріч її власному бажанню, і це повинно бути виконане незацікавленою особою [1]. З історії нам відомо, що даний термін ввів англійський філософ Френсіс Бекон (1561-1626) для позначення легкої, безболісної смерті.

Разом з цим, виокремлюють такі види евтаназії як «пасивна евтаназія», що є умисним зупиненням медичними працівниками підтримуючої терапії хворого та «активна евтаназія», під якою розуміють введення лікарських препаратів людині, яка помирає, або інші дії, які тягнуть за собою швидку смерть. Інколи до «активної евтаназії» відносять ще й самогубство за допомогою лікарів (надання хворому на його прохання препаратів, які скорочують життя).

Розглядаючи евтаназію в різних аспектах, можна побачити, що вона має глибоке історичне коріння. Дослідження свідчать, що первісне суспільство не вважало життя найвищою цінністю. Певною мірою це було виправдано важкими умовами виживання людини. У середні віки, за умов панування норм релігії, сформувалося відверто негативне ставлення до евтаназії.

Сьогоднішнє відношення громадян України до умертвіння людини, можна зрозуміти через аналіз результатів соціологічного опитування, яке було проведене десять років тому компанією «СуперДжоб» з 17 квітня до 10 травня 2007 року. Згідно з отриманими результатами більш ніж половина українців (51%) вважають, що людина має право скористатися допомогою лікарів з метою добровільної смерті, оскільки людина має право самостійно розпоряджатися своїм життям, сама обирати жити їй чи ні.

Однак велика кількість опитаних також вважає, що легалізація такої процедури повинна бути тільки при жорсткому контролі з боку держави. Не підтримують евтаназію більш ніж третина опитаних (32%). Головним їхнім аргументом є те, що це неправильно з точки зору релігії, а також, що у зв'язку з великим рівнем корупції і злочинності в Україні узаконення евтаназії матиме страшні наслідки, коли почнуть законно вбивати через спадщину або усувати непотрібних людей [2].

Виходячи з результатів соціологічного опитування, можна зробити висновок, що загалом в більшості випадків громадяни України сприймають евтаназію як нормальне явище за певних умов і її застосування повинно залежати лише від волі людини. Однак, залишається значна частина респондентів, які з насторогою ставляться до такої процедури зважаючи на неможливість з боку держави належним чином гарантувати це право.

Чинним законодавством України, а саме Цивільним кодексом України забороняється задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя [3]. Таким чином, евтаназія в Україні законодавчо заборонена.

З цього приводу неоднозначним є законодавство зарубіжних країн. Так, наприклад, в Англії після тривалого обговорення прийнято Закон «Про

безумовну заборону будь якого виду евтаназії в медичній практиці».

У Швейцарії, згідно з рішеннями Національної медичної асоціації та комітету з етики, евтаназія офіційно дозволена в клінічних умовах. Добровільний відхід з життя дозволений тільки невиліковно хворим пацієнтам, які перебувають при здоровому глузді і твердо ухвалили рішення померти. Евтаназія тут не є рутинною практикою і застосовується за умов жорсткого контролю. Лікарі мають право вирішувати, чи будуть вони здійснювати евтаназію самостійно, чи запрошуватимуть інших лікарів. У проведенні процедури евтаназії беруть участь представники Швейцарського добровільного товариства евтаназії «Вихід». Легалізовано евтаназію і в Канаді та Нідерландах (навіть щодо дітей старше 12 років). В Ізраїлі з метою практичної легалізації евтаназії дозволено використання спеціального апарату, яким можна управляти залежно від рішення хворого. Підставою для цього послужили підсумки роботи комісії експертів з медицини, релігії, етики та філософії, яка дійшла висновку: «За єврейськими законами людині заборонено позбавляти життя іншу людину, але якщо це робить машина, то це прийнятно» [4, с. 79].

Конституційний Суд Колумбії ухвалив рішення, що лікар, який виконав бажання безнадійно хворого пацієнта про добровільну смерть, кримінальної відповідальності не несе. В Австралії (штат Вікторія) були прийняті доповнення до відповідного закону штату щодо призначення спеціального агента для вирішення питання від імені термінального хворого про припинення підтримки його життя. Згідно з опитуваннями, проведеними у Франції, 85% населення підтримують законну евтаназію і сподіваються на прийняття закону не тільки про пасивну, а й про активну евтаназію. Дозволено евтаназію і в деяких штатах США.

Таким чином, можна зробити висновок, що деякі розвинені країни світу пішли шляхом легалізації евтаназії та законодавчо дозволили умисне вбивство людини за її бажанням. В таких державах, на наш погляд, ніхто й не замислюється над тим, що позбавляючи людину життя вона лишається єдиного шансу на порятунок, навіть якщо вона сама цього хоче.

Недаремно евтаназія засуджується з боку представників різних релігій та конфесій. Так, наприклад представники православної церкви засуджують евтаназію зазначаючи, що лише Бог має право лишати людину життя, так як лише він його їй дарує. Людина й так безвідповідально відноситься до свого життя, оскільки за релігійними переконаннями, вона прийшла у світ для того щоб вчинити добре діяння. Але беручи до уваги історичну лінію можна побачити, що людина просто на просто загрузла у війнах та брехні.

Позиція католицької церкви є категоричною щодо здійснення евтаназії, оскільки людина не може самостійно визначати час своєї смерті; життя є Божим даром і тільки Бог може ним розпоряджатися, тільки бог вправі вирішувати момент припинення життя людини [5, с. 35]. Буддисти теж негативно відносяться до евтаназії. Нинішній XIV Далай-Лама заявляв, що евтаназія у будь-якій формі недопустима. Буддисти вірять в причинно-наслідковий зв'я-

зок у всьому. Тому якщо людина важко невиліковна і хвора, на те є вагомі причини. Переривання життя пацієнта посилює карму лікаря. Смерть важлива, як етап переродження, тому якщо життя перервати самовільно, переродження буде несприятливим. В індуїзмі це трактується в схожому ключі.

Отже, виходячи із вищезазначеного можна прийти до висновку, що представники різних релігій сходяться в думці про те, що життя людині дароване Богом і тільки Бог може її забрати, тільки він вирішує коли це станеться. Лікар, що перериває життя хворого за допомогою евтаназії, із їхньої точки зору, порушує божественну заповідь, що забороняє вбивство. Вони вважають, що пацієнт, який просить про умертвіння, робить це під впливом депресії і затьмареного стражданням розуму і таке прохання задовольняти не можна.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що на наше особисте переконання евтаназія є вдаванням співчуттям до важко хворої людини. І якщо українське суспільство фактично розділилося на дві великі протилежні групи щодо необхідності легалізації евтаназії, то представники духовенства не визнають такі дії правом людини, як істоти божественного походження.

Юридично евтаназію можна розглядати як право на смерть. Однак, таке розуміння евтаназії навряд чи кореспондується зі значенням прав людини, що по суті є можливостями, за допомогою яких задовольняються інтереси та потреби людини. Смерть априорі не може бути потребою і, тим більше, інтересом. Звичайно український парламент через прийняття відповідного закону може легалізувати евтаназію, визначивши такі дії правом. Проте, на наш погляд, подібне рішення повинні приймати громадяни держави особисто через реалізацію такої форми безпосередньої демократії як референдум. І це, перш за все, пояснюється тим, що право на життя є особистим, природним та невідчужуваним правом людини, на яке не може посягати держава.

Бібліографічні посилання:

1. Омельчук І. Евтаназія – легка смерть чи протизаконний акт? / І. Омельчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uoj.org.ua/ua/publikatsii/nasushchnyj-vopros/evtanaz-ya-legka-smert-chi-protizakonniy-akt->
2. Шеховцова Л.І. Питання про Евтаназію: «за» та «проти» / Л.І. Шеховцова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/urist-2-2009/files/law-2009-2_23.pdf
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. / Верховна рада України // Відомості Верховної Ради України, 2003. – №№ 40-44. – Ст.356
4. Мамедов В. Евтаназія, або смерть «за власним бажанням» / В.Мамедов, Н. Каландарлі // Медичне право, 2013. – 2(12). – С. 75-87.
5. Бачинська Л.Ю. Позиція католицької церкви щодо біоетичних проблем абортів й евтаназії: філософсько-правове осмислення / Л.Ю. Бачинська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2014. – № 10-2. – 34-36.